

Kansliheten
Sandra Berwing
Nämndsekreterare
0156-522 78
Sandra.berwing@trosa.se

Kallelse
Datum
2022-08-09

Tid: Måndag den 15 augusti 2022 kl. 15:15
Plats: Apelviken, Trosa kommunhus

Kallelse till valnämnden

Ärende

1. Godkännande av dagordningen
2. Dataskyddsombud VN 2022/22
3. Ambulerande röstmottagning vid val till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2022 VN 2022/12
4. Korrigering av felaktig avprickning i röstlängd samt nekande att rösta VN 2022/23
5. Förordnande av röstmottagare på valdagen den 11 september 2022 VN 2022/21
6. Förordnande av röstmottagare vid förtidsröstningen vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2022 VN 2022/20
7. Övrig information

Dan Larson
Ordförande

Sandra Berwing
Sekreterare

2

Kommunkontoret

Sandra Berwing
Nämndsekreterare
0156-522 78
Sandra.berwing@trosa.se

Tjänsteskrivelse

Datum
2022-08-08
Diarienummer
VN 2022/22

Dataskyddsbud

Förslag till beslut

Valnämnden utser Tina Forstén-Kärrström som sitt dataskyddsbud från och med 26 augusti 2022.

Ärendet

Enligt artikel 37.1 i dataskyddsförordningen ska ett dataskyddsbud utses när en myndighet eller ett offentligt organ behandlar personuppgifter. Varje personuppgiftsansvarig ska utse sitt dataskyddsbud. Personuppgiftsansvarig är den som ensamt eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter. Med anledning av att nuvarande dataskyddsbud avslutar sin tjänst i Trosa kommun behöver nytt dataskyddsbud utses.

Helena Edenborg
Kanslichef

Sandra Berwing
Nämndsekreterare

Beslut till

Integritetsskyddsmyndigheten

3

Kommunkontoret
Kanslienheten
Sandra Berwing
Nämndsekreterare
0156-522 78
Sandra.berwing@trosa.se

Tjänsteskrivelse
Datum
2022-08-08
Diarienummer
VN 2022/12

Ambulerande röstmottagning vid val till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2022

Förslag till beslut

1. Möjligheten att rösta genom ambulerande röstmottagare ska erbjudas under hela förtidsröstningsperioden 24 augusti till och med 11 september 2022.
2. Bokning av ambulerande röstmottagning ska ske senast kl. 12:00 på valdagen och ett sista klockslag för den ambulerande röstmottagningen sätts till kl. 17:00 under valdagen.
3. Valnämnden förordnar Helena Edenborg, Sandra Berwing, Emma Eklund, Tina Forstén-Kärrström och Tove Levelind, som ambulerande röstmottagare.

Ärendet

Valnämnden har möjlighet att utse ambulerande röstmottagare för att hjälpa väljare att avlägga sin röst. Väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe får om de begär det lämna sina röster i bostaden eller på annan plats till särskilt förordnade röstmottagare, ambulerande röstmottagare (7 kap. 3a § vallagen, 2005:837). Röstmottagarna har med sig det material som krävs för att ta emot en förtidsröst (7 kap. 1 § vallagen).

Valnämnden får själv bestämma i vilken utsträckning man ska erbjuda dessa röstmottagare, dvs. hur många som ska förordnas och vilka dagar dessa röstmottagare ska kunna vara tillgängliga för väljarna. Röstning genom ambulerande röstmottagare sker efter överenskommelse mellan den röstande och valnämndens kansli. Valnämnden har mandat att fatta beslut om hur sent på valdagen en väljare kan få hjälp av en ambulerande röstmottagare. Röstmottagarna måste ha möjlighet att hinna tillbaka för att lämna rösten i röstningslokalen.

För att de ambulerande röstmottagarna ska få goda förutsättningar att hjälpa väljare att avlägga sin röst föreslås att ett sista klockslag för ambulerande röstmottagning. Tiden sätts till kl. 17:00 och bokning av ambulerande röstmottagning ska göras senast kl. 12:00 under valdagen. Bokningar som sker efter kl. 12:00 hanteras i den mån de ambulerande röstmottagarna hinner innan kl.

17:00.

Helena Edenberg
Kanslichef

Sandra Berwing
Nämndsekreterare

Bilaga

Valmyndighetens ställningstagande angående tidsramar för ambulerande
röstmottagning, daterat 2022-06-17

Ställningstagande om tidsramar för ambulerande röstmottagare och de valsedlar som ska tas med

Valmyndighetens ställningstaganden innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor. De är styrande för Valmyndighetens verksamhet och vägledande för valadministrationen.

Detta ställningstagande har uppdaterats med förtydliganden och redaktionellt. Ställningstagandet ersätter tidigare beslutat ställningstagande från den 24 april 2020.

1 Sammanfattning

Ambulerande röstmottagning infördes som ett komplement till budröstning för att ge alla väljare så likartade förutsättningar som möjligt att utnyttja sin rösträtt, samtidigt som valsäkerheten upprätthålls på en godtagbar nivå.

Valnämnden behöver planera den ambulerande röstmottagningen under valperioden och ha god beredskap för möjligheten att boka röstmottagare, också under valhelgen och särskilt på valdagen. Under valperioden ska väljare kunna kontakta valnämnden för att boka röstmottagare. Valnämnden bör kunna ta emot bokningar vardagar dagtid och under valhelgen.

Valnämnden har mandat att fatta beslut om hur sent på valdagen en väljare kan få hjälp av en ambulerande röstmottagare. Detta beslut får valnämnden enligt Valmyndighetens bedömning ta utifrån resurser och geografiska förutsättningar. Röstmottagarna måste ha möjlighet att hinna tillbaka för att lämna rösten i röstningslokalen. Det innebär att om en väljare begär hjälp sent på valdagen, så kan det vara för sent att få hjälp att rösta.

Det är viktigt att informera väljaren om att boka ambulerande röstmottagare med god framförhållning, hur den ambulerande röstmottagningen går till och vilken utrustning röstmottagarna har med sig.

2 Frågeställning

Hur sent kan en bokning av ambulerande röstmottagare ske på valdagen? Vilka valsedlar ska ambulerande röstmottagare ha med sig?

3 Gällande rätt m.m.

Väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe får om de begär det lämna sina röster i bostaden eller på annan plats till särskilt förordnade röstmottagare, ambulerande röstmottagare (7 kap. 3a § vallagen, 2005:837). Röstmottagarna har med sig det material som krävs för att ta emot en förtidsröst (7 kap. 1 § vallagen).

En ambulerande röstmottagare tar emot väljarens röst på samma sätt som i en förtidsröstningslokal och är, på begäran av väljaren, även skyldig att hjälpa väljaren att göra i ordning sin röst. Röstmottagaren har tystnadsplikt. Läs mer om hur röstningen ska gå till i 7 kap. 3 a § vallagen och bestämmelserna som den paragrafen hänvisar till.

4 Bedömning

4.1 Planering, tillgänglighet och beredskap

Syftet med ambulerande röstmottagning är enligt lagstiftaren att ge alla väljare så likartade förutsättningar som möjligt att utnyttja sin rösträtt, samtidigt som valsäkerheten upprätthålls på en godtagbar nivå. Valnämnden behöver ta strategiska beslut när det gäller att planera kapacitet och bedöma tiden som röstmottagarna behöver för att åka till väljaren och efter genomförd röstning hinna till en röstningslokal för att lämna rösten. Väljare ska kunna kontakta valnämnden vardagar dagtid under den lagstadgade period när valnämnden har sin förtidsröstning för att boka ambulerande röstmottagare. Öppettider och tillgänglighet inom perioden varierar stort för kommuner i landet. När det gäller valhelgen ska valnämnden också erbjuda och ha beredskap för bokning av ambulerande röstmottagare.

Valnämnden informerar väljarna via sina kanaler om hur den ambulerande röstmottagningen är organiserad. Det är viktigt utifrån valnämndens resurser att de ambulerande röstmottagarna används av de väljare som enligt vallagen har behov av, och rätt till, denna hjälp. Valnämnden bestämmer tid för besök i samråd med väljaren utifrån geografiska förhållanden och resurser.

4.2 Komplement till budröstning

Både ambulerande röstmottagning och budröstning är till för väljare som hindras att rösta på grund av sjukdom, ålder eller funktionsvariation. Ambulerande röstmottagning kan användas som komplement till budröstning. Valnämnden bör ha en dialog med väljaren och ställa öppna frågor för att kunna göra en korrekt bedömning utifrån varje enskilt fall. Till exempel kan valnämnden ställa frågan om det finns någon anhörig eller någon annan person som hjälper väljaren regelbundet som kan vara bud istället för att valnämnden ska skicka ambulerande röstmottagare. Valnämnden kan vidare informera om vilka röstningslokaler som har öppet sen eftermiddag, kväll och helg där bud kan lämna väljarens röst.

Ambulerande röstmottagning är inte avsedd för väljare som är intagna på häkte eller placerade på till exempel boenden som drivs av Statens Institutionsstyrelse, så kallade SIS-

boenden. På dessa platser genomför valnämnden förtidsröstning med begränsat öppethållande. Förfarandet är detsamma som vid ambulerande röstmottagning, men regleras som förtidsröstning.

4.3 Valdagen

Väljare kan även begära ambulerande röstmottagare på själva valdagen. Valnämnden behöver planera de ambulerande röstmottagarnas verksamhet så att de efter genomförd röstning på valdagen hinner åka från väljaren till en röstningslokal för att lämna väljarens röst innan röstmottagningen avslutas. Valnämnden bör tydligt informera om vikten av framförhållning vid bokning av ambulerande röstmottagare.

Valmyndigheten rekommenderar valnämnden att efter sina förutsättningar fatta beslut om ett sista klockslag för ambulerande röstmottagning i kommunen. Valnämnden avgör när det är för sent att begära hjälp på valdagen utifrån de lokala förutsättningar som finns, till exempel geografiska avstånd och övriga resurser. Att sätta ett generellt sista klockslag för hela landet är inte möjligt och riskerar att påverka väljarnas möjlighet att rösta negativt.

4.4 Utrustning

Det krävs inte att de ambulerande röstmottagarna har med sig alla de valsedlar som finns i en röstningslokal. De ambulerande röstmottagarna ska ha med sig blanka valsedlar och partivalsedlar för de partier som har rätt att både få valsedlar upptryckta och att begära utläggning¹. Valmyndigheten rekommenderar att valnämnden informerar väljaren om vilka valsedlar de ambulerande röstmottagarna har med sig.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd. Ställningstagandet har uppdaterats i beslut fattat av kanslichef Anna Nyqvist den 17 juni 2022.

¹ De partivalsedlar som omfattas av 8 kap. 2 § första stycket vallagen (2005:837).

4

Kommunkontoret
Kanslienheten
Sandra Berwing
Nämndsekreterare
0156-522 78
Sandra.berwing@trosa.se

Tjänsteskrivelse
Datum
2022-08-04
Diarienummer
VN 2022/23

Korrigering av felaktig avprickning i röstlängd samt nekande att rösta

Förslag till beslut

Valnämnden ger befogenhet till valdistriktens ordförande, vice ordförande ifall ordförande inte är närvarande, att korrigera felaktiga avprickningar i röstlängden samt att neka en väljare att rösta i enlighet med de särskilda förutsättningar som anges i tjänsteskrivelsen daterad den 4 augusti 2022.

Ärendet

På valdagen markeras att en väljare har röstat i ett val med en avprickning i röstlängden, det vill säga att väljarens valkuvert markeras i kolumnen för respektive val som väljaren röstar i när väljarens valkuvert läggs i urnan.

Om en felaktig avprickning sker och inte korrigeras kan det leda till att en väljare nekats att rösta. I dessa fall är det av stor vikt för förtroendet för valsyste­met att de felaktiga avprickningarna i möjligaste mån hanteras lika. Valmyndigheten har i ett ställningstagande inför valet 2022 gjort en ny tolkning avseende felaktiga avprickningar i röstlängden. Utgångspunkten är att ingen felaktig avprickning i röstlängden ska ske och att linjal alltid ska användas.

För att kunna korrigera en felaktig avprickning i röstlängden bör valnämnden besluta om de principer som gäller och ge valdistriktens ordförande samt vice ordförande befogenhet att, enligt dessa principer, korrigera felaktiga avprickningar. Om en väljare som vill rösta redan är avprickad måste denne nekats att rösta. Valnämnden ska besluta om hur detta ska ske och ge befogenhet till valdistriktens ordförande samt vice ordförande att neka en väljare att rösta ifall denne redan är avprickad.

Bedömning av om en korrigering eller ett nekande ska göras, enligt Valmyndighetens ställningstagande VAL-391, 2022-06-17 (bilaga 1), är av en sådan art att det ska göras av valnämnden men att en praktisk hantering kräver att nämnden ger valdistriktens ordförande, vice ordförande ifall ordförande inte är närvarande, befogenhet att korrigera felaktiga avprickningar.

Korrigerig

En korrigerig av en felaktig avprickning ska endast göras om den person som felaktigt avprickats i röstlängden fortfarande befinner sig i vallokalen. Om väljaren lämnat vallokalen bör korrigerig endast ske i undantagsfall och under vissa särskilda förutsättningar. När en korrigerig är möjlig ska korrigerigen ske enligt följande:

- Röstmottagaren ska be den väljare som prickats av på fel rad att återkomma till vallokalen. Kontroll av väljarens identitet måste ske i fysisk närvaro av väljaren och kan inte ske på distans.
- De noteringar som gjorts på fel rad ska noteras på rätt rad. Samma markeringar för de valkuvert som väljaren lämnat ska föras in på den rätta raden. En notering om korrigerig ska ske vid den felaktiga markeringen. Om väljaren har en annan uppfattning om vilka valkuvert personen har lämnat ska noteringen i röstlängden ändå vara avgörande. Valurnan ska inte öppnas.
- Förfarande bör ske i närvaro av väljaren.
- Den väljare som felaktigt blivit avprickad får genomföra sin röstning först när korrigerigen är gjord. Väljarens identitet ska åter kontrolleras.
- Alla de åtgärder som vidtas ska dokumenteras utförligt i protokollet.

Utöver när, var, varför, hur och av vem ska det även dokumenteras tydligt om väljaren har en annan uppfattning om vilka valkuvert som lämnats in eller om andra omständigheter vid händelsen.

Nekande att rösta

Vid ett nekande att rösta ska följande åtgärder vidtas, som minst.

- Nekandet ska dokumenteras utförligt i protokollet.
- Om väljaren efterfrågar möjligheten att överklaga ska personen informeras om vad som gäller för ett överklagande och lämnas information om hur personen kan överklaga.

Utöver när, var, varför, hur och av vem ska det även dokumenteras tydligt hur situationen uppmärksammades och vad som antas ha skett. Om det är uppenbart att väljaren är felaktigt avprickad men att detta inte kan korrigeras ska det tydligt framgå vilka åtgärder som vidtagits för att försöka korrigerig den felaktiga avprickningen. En notering ska också göras om hur väljaren informerats om möjligheten till överklagande. Det bör vidare noteras om det är uppenbart att väljaren faktiskt redan har röstat.

Helena Edenborg
Kanslichef

Sandra Berwing
Nämndsekreterare

Bilaga

Valmyndighetens ställningstagande om felaktig avprickning och väljare som nekas att rösta 2022-06-17, VAL-391

Ställningstagande om felaktig avprickning och väljare som nekas att rösta

Valmyndighetens ställningstaganden innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor. De är styrande för Valmyndighetens verksamhet och vägledande för valadministrationen.

Detta ställningstagande har uppdaterats med förtydliganden och redaktionellt. Ställningstagandet ersätter tidigare beslutat ställningstagande av den 18 februari 2022.

1 Sammanfattning

Vid varje val förekommer att väljare nekas att rösta på grund av att det markerats i röstlängden att de redan röstat, det vill säga att de redan är avprickade. Ofta beror detta på att en tidigare väljare prickats av på fel rad. Felaktig avprickning kan i regel undvikas genom att arbetet med röstlängderna sker lugnt och metodiskt med de hjälpmedel som finns.

Avprickningen kan dock bero på att väljaren redan röstat. En väljare kan även vara delvis avprickad, det vill säga väljaren kan ha röstat i exempelvis riksdagsvalet för att återkomma för att rösta i kommunvalet. Detta är tillåtet och väljarens ska då få rösta i kommunvalet.

Valnämnderna har historiskt hanterat felaktiga avprickningar på olika sätt. I de fall där en väljare prickats av felaktigt anser Valmyndigheten att det är av stor vikt för förtroendet för valsyste­met att felaktiga avprickningar i möjligaste mån hanteras lika. De åtgärder som bör vidtas ska därför vara av sådan karaktär att de kan utföras i varje vallokal i varje kommun.

En avprickning i röstlängden är inte att betrakta som ett beslut och kan därför inte rättas med stöd av förvaltningslagen. Valmyndigheten anser i stället att den felaktiga avprickningen ska åtgärdas genom en skriftlig korriger­ing i röstlängden.

Valmyndigheten anser att en korriger­ing av en felaktig avprickning endast ska göras om den person som felaktigt avprickats i röstlängden fortfarande befinner sig i vallokalen. Om väljaren lämnat vallokalen bör korriger­ing endast ske i undantagsfall och under vissa särskilda förutsättningar.

I det fall en korriger­ing inte kan ske ska röstmottagaren inte ta emot väljarens röst. Det är inte möjligt för väljaren att överklaga den felaktiga avprickningen eller röstmottagarens nekande att ta emot valkuvert. Väljaren ska upplysas om att hen kan överklaga beslutet att fastställa utgången av valet hos Valprövningsnämnden.

Bedömningen av om en korrigerig eller ett nekande ska göras är av sådan art att bedömningen ska göras av valnämnden. En praktisk hantering kräver dock att nämnden beslutar att det är ordföranden i vallokalen som genomför sådana åtgärder.

2 Frågeställning

Vad gäller när en väljare som vill rösta i allmänna val enligt röstlängden redan har markerats såsom att hen avlagt sina röster? I vilka fall kan en en så kallad felaktig avprickning i röstlängden korrigeras och på vilket sätt?

3 Gällande rätt m.m.

Laghänvisningarna nedan avser vallagen (2005:837) om inget annat anges.

Vad gäller markering i röstlängden vid röstmottagningsställe framgår bl.a. följande. Innan valkuvert tas emot ska röstmottagarna kontrollera att väljarna enligt röstlängden inte redan har röstat (9 kap. 6 §). Om det inte finns några hinder mot att ta emot valkuvert, ska röstmottagarna, i väljarens eller budets närvaro, lägga kuverten i valurnan för de valvalseklarna gäller och markera detta i röstlängden. I röstlängden ska det anges hur väljarens eller budets identitet har kontrollerats (9 kap. 7 §).

De bestämmelser i vallagen som rör rättelse i röstlängd är inte tillämpliga i fråga om felaktiga avprickningar (5 kap. 6-7 §§).

Under röstmottagningen ska röstmottagarna i protokollet bl.a. anteckna om röstmottagarna har vägrat ta emot valkuvert eller ytterkuvert för budröst och anledningen till detta (9 § valförordning (2005:874)).

Valnämnden är att betrakta som en förvaltningsmyndighet som ska tillämpa förvaltningslagen. Förvaltningslagen gäller i princip bara vid handläggning av ärenden men reglerna om god förvaltning har en vidare tillämpning (1, 5–8 §§ förvaltningslagen (2017:900)).

4 Bedömning

När det gäller felaktig avprickning och väljare som nekas att rösta används i valsammanhang tre begrepp som inte förekommer i aktuell lagstiftning. Eftersom begreppen skiljer sig från bestämmelserna finns det ett värde i att här definiera dem tillsammans med processen där de tillämpas.

- *Avprickning* är det som i bestämmelserna motsvarar markering i röstlängd, det vill säga att väljarens valkuvert markeras i kolumnen för respektive val som väljaren röstar i när väljarens valkuvert läggs i urnan, inte den noteringen som sker av om hur

väljaren identifierats. Det är alltså markeringarna vid respektive val i röstlängden som avgör huruvida väljaren ”har röstat” i det aktuella valet eller inte.

- *Nekas att rösta* är följden av det som i bestämmelserna definieras som att röstmottagaren inte ska ta emot valkuvert om väljaren redan har markerats i röstlängden och att valkuverten då inte heller får stoppas i valurnan. Dessa två omständigheter tillsammans ger följden att väljaren i praktiken nekas att rösta.
- *Rättelse* har tidigare den åtgärd kallats som vidtas när felaktiga markeringar korrigeras.

4.1 I vilka fall ska en felaktig markering i röstlängden korrigeras?

En självklar utgångspunkt är att inga felaktiga avprickningar ska ske. Valmyndigheten anser att felaktiga avprickningar i första hand ska avhjälpas genom proaktiva åtgärder i form av utbildning och hjälpmedel för att minska risken för fel.

I de fall felaktiga avprickningar sker är det av stor vikt för förtroendet för valsystemet att de felaktiga avprickningarna i möjligaste mån hanteras lika. Åtgärder som då kan vidtas ska ha stöd i rättsordningen och endast vidtas om de kan antas leda till det avsedda resultatet.

Det måste gå att säkerställa att markeringen är felaktig. I det fall en väljare hävdar att hen inte har röstat får det tas som en stark indikation på att markeringen kan vara felaktig. Det bör dock inte räcka med en misstanke om att markeringen är felaktig. Någon ytterligare omständighet bör tala för att så är fallet, exempelvis att en röstmottagare minns vilken väljare som markerades på den aktuella raden. Det finns uppenbara fall där en korrigerings ska göras, exempelvis då en röstmottagare av misstag markerar på fel rad när väljaren finns kvar vid bordet. Om väljaren inte längre finns närvarande i lokalen blir frågan dock mer komplicerad.

I en vallokal där många väljare är kända av röstmottagarna kan röstmottagarna ha relativt god kontroll på vilka som redan varit och röstat. Vid en kontroll av de markeringar som gjorts i röstlängden kan röstmottagarna ofta få en god uppfattning av om det skett ett fel eller inte. I undantagsfall kan det då vara befogat att försöka nå den person som sannolikt prickats av på fel rad. I en vallokal med större genomströmning och okända väljare är det dock svårare att ha en uppfattning om den väljare som redan är avprickad är det på grund av att hen redan röstat eller på grund av att en röstmottagare prickat av fel person.

Korrigerings bör alltså endast vara aktuellt i de fall där det är uppenbart vilken väljare som prickats av på fel rad. För att det ska anses uppenbart vilken väljare som har prickats av felaktigt ska antingen väljaren vara kvar i vallokalen eller vara känd av röstmottagare som med säkerhet vet att det är den väljaren som prickats av på fel rad.

I andra situationer än dessa blir osäkerheten för stor och tillämpningen för varierad och röstmottagarna bör då avstå från att hitta den felaktigt avprickade väljaren.

4.2 Kan en felaktig avprickning rättas enligt förvaltningslagen?

Valnämnden är att betrakta som en förvaltningsmyndighet. Förvaltningslagens bestämmelser är därför tillämpliga om annat inte är reglerat i specialbestämmelse. Förvaltningslagens regler gäller i huvudsak vid handläggning av ärenden som också utmynnar i beslut.

Avprickningen i röstlängden har förvisso vissa verkningar för den enskilde väljaren men har enbart i syfte än att markera att väljaren utnyttjat sin rätt att rösta. Markeringen utgör därför ett faktiskt handlande och inte ett beslut. Förvaltningslagens bestämmelser om exempelvis rättelse av beslut ska därför inte tillämpas. Det hindrar dock inte att felmarkeringen ändå åtgärdas. Valmyndigheten anser att åtgärden bör benämnas korrigerering.

4.3 Är det ett beslut att neka en väljare att rösta?

I de fall där väljaren bedöms vara felaktigt avprickad och det inte är möjligt att korrigera felet ska väljaren nekas att rösta. I likhet med korrigeringen av en felaktig markering saknas uttrycklig reglering för åtgärden. Till skillnad från korrigeringen får dock nekandet långtgående konsekvenser för väljaren. Nekandet utgör en tydlig begränsning av väljarens fortsatta handlande och väljaren har ingen möjlighet att få rätten att rösta åter. Det finns inte någon formell skyldighet att fatta ett beslut, nekandet är följden av att väljaren redan är avprickad. Ett nekande får dock till sin natur anses bära alla andra kännetecken hos ett beslut.

Listan över vilka beslut som får överklagas enligt vallagen är uttömmande och beslutet att neka en väljare att rösta är inte ett av de överklagbara besluten. Det enda överklagbara beslut som hanteringen vid röstmottagningen därför kan sägas mynna ut i är beslutet att fastställa utgången av valet. Beslutet att neka en väljare att rösta är därmed endast något som kan prövas som en avvikelse från föreskriven ordning eller möjligen otillbörligt verkande vid ett överklagande av utgången av valet. Av detta följer även att ett överklagande inte kan leda till att väljaren ges rätten att rösta åter.

4.4 Praktisk hantering

Vilka krav gäller för de praktiska åtgärder som ska vidtas vid en korrigerering?

När en korrigerering är möjlig ska korrigeringen ske enligt följande.

- Röstmottagaren ska be den väljare som prickats av på fel rad att återkomma till vallokalen. Kontroll av väljarens identitet måste ske i fysisk närvaro av väljaren och kan inte ske på distans.
- De noteringar som gjorts på fel rad ska noteras på rätt rad. Samma markeringar för de valkuvert som väljaren lämnat ska föras in på den rätta raden. En notering om korrigerering ska ske vid den felaktiga markeringen. Om väljaren har en annan uppfattning om vilka valkuvert hen har lämnat ska noteringen i röstlängden ändå vara avgörande. Valurnan ska inte öppnas.
- Förfarande bör ske i närvaro av väljaren.

- Den väljare som felaktigt blivit avprickad får genomföra sin röstning först när korrigeringen är gjord. Väljarens identitet ska åter kontrolleras.
- Alla de åtgärder som vidtas ska dokumenteras utförligt i protokollet.

Utöver *när, var, varför, hur* och *av vem* ska det även dokumenteras tydligt om väljaren har en annan uppfattning om vilka valkuvert som lämnats in eller om andra omständigheter vid händelsen.

Vilka krav gäller för de åtgärder som ska vidtas vid ett nekande att rösta?

Vid ett nekande att rösta ska följande åtgärder vidtas, som minst.

- Nekandet ska dokumenteras utförligt i protokollet.
- Om väljaren efterfrågar möjligheten att överklaga ska hen informeras om vad som gäller för ett överklagande och lämnas information om hur hen kan överklaga.

Utöver *när, var, varför, hur* och *av vem* ska det även dokumenteras tydligt hur situationen uppmärksammades och vad som antas ha skett. Om det är uppenbart att väljaren är felaktigt avprickad men att detta inte kan korrigeras ska det tydligt framgå vilka åtgärder som vidtagits för att försöka korrigera den felaktiga avprickningen. En notering ska också göras om hur väljaren informerats om möjligheten till överklagande. Det bör vidare noteras om det är uppenbart att väljaren faktiskt redan har röstat.

Vilka åtgärder bör valnämnden vidta inför och under valdagen?

Valnämnden bör inför ett val fatta ett principbeslut om hur röstmottagarna ska agera vid felaktiga avprickningar och nekande att rösta.

Valnämnden bör i beslut ange vem som ska utföra olika arbetsuppgifter vid val, exempelvis i vallokal. Valmyndigheten anser att bedömningen av om en korrigering eller ett nekande ska göras är av sådan art att bedömningen ska göras av valnämnden men att en praktisk hantering kräver att nämnden beslutar att det är ordförande i vallokalen som genomför sådana åtgärder.

Det är viktigt att den som har befogenhet att göra korrigeringar i röstlängd eller neka väljare att rösta får erforderlig utbildning i under vilka förutsättningar en korrigering eller ett nekande kan ske och hur dessa åtgärder ska ske och dokumenteras.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd. Ställningstagandet har uppdaterats i beslut fattat av kanslichef Anna Nyqvist den 17 juni 2022.

5

Kommunkontoret
Kanslienheten
Sandra Berwing
Valsamordnare
0156-522 78
Sandra.berwing@trosa.se

Tjänsteskrivelse
Datum
2022-08-08
Diarienummer
VN 2022/21

Förordnande av röstmottagare på valdagen den 11 september 2022

Förslag till beslut

1. Valnämnden förordnar röstmottagare vid valet 2022 enligt bilaga till tjänsteskrivelsen 2022-08-08.
2. Reserver enligt bilagan till tjänsteskrivelsen 2022-08-08 förordnas som röstmottagare under förutsättning att de blivit inkallade att tjänstgöra som röstmottagare.
3. Förordnandet gäller endast under förutsättning att röstmottagarna genomgått den obligatoriska utbildningen som behövs för uppdraget.
4. Valnämnden delegerar rätten till valnämndens ordförande att vid behov förordna ersättare för ordförande, vice ordförande och röstmottagare i valdistrikten.

Ärendet

Valkansliet ansvarar för att rekrytera ordföranden till valdistrikten. Kontakt har tagits med valdistriktens ordförande från tidigare val.

Valnämnden har i likhet med tidigare överlåtit till ordförande i respektive valdistrikt att rekrytera sina medarbetare. Vid behov har valkansliet hjälp till med rekryteringen.

Vid rekryteringen av röstmottagare till valdistrikten ska ordförande utgå från att personen i fråga passar för uppgiften. Bedömningen kan göras utifrån egen kunskap om personen eller genom referenser. Kandidater som förekommer på valsedlar som finns tillgängliga i vallokaler och röstningslokaler i kommunen får inte arbeta som röstmottagare vid valen, detsamma gäller förtroendevalda som har politiskt uppdrag i Trosa kommun.

I ordförandens uppdrag ingår även att se till att det finns en eller ett par personer i beredskap som kan gå in som röstmottagare i händelse av att någon av de ordinarie röstmottagarna uteblir på valdagen på grund av sjukdom eller liknande. Kanslienheten har även hjälpt till med rekrytering av reserver till valdagen.

Vallagen om röstmottagare

Regler om röstmottagare finns i vallagen 3 kap 4-6§§. Där anges att det på varje röstmottagningsställe ska finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras.

I varje valdistrikt ska det utses minst fyra röstmottagare, varav en är ordförande och en vice ordförande. Vid röstmottagningen måste minst tre röstmottagare vara närvarande samtidigt. En av dessa ska vara ordförande eller dennes ersättare.

Röstmottagare får endast förordnas om de undergått utbildning som behövs för uppdraget (3 kap 5 § vallagen). Valnämnden förordnar sedan röstmottagarna.

Helena Edenberg
Kanslichef

Sandra Berwing
Valsamordnare

Bilaga

Förordnande av röstmottagare på valdagen den 11 september 2022

6

Kommunkontoret
Kanslienheten
Sandra Berwing
Valsamordnare
0156-522 78
Sandra.berwing@trosa.se

Tjänsteskrivelse
Datum
2022-08-08
Diarienummer
VN 2022/20

Förordnande av röstmottagare vid förtidsröstningen vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige 2022

Förslag till beslut

1. Röstmottagare vid förtidsröstningen 24 augusti till 11 september 2022 förordnas i enlighet med bilagd lista benämnd "Röstmottagare i förtidsröstningen" daterad 2022-08-08.
2. Förordnandet gäller under förutsättning att röstmottagandet genomgått den obligatoriska utbildningen som behövs för uppdraget.

Ärendet

De röstmottagare som tjänstgör under val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige ska förordnas av valnämnden. Förtidsröstningen börjar den 24 augusti och pågår fram till och med valdagen den 11 september 2022. Röstmottagare får endast förordnas om de genomgått utbildning som behövs för uppdraget (3 kap. 5 § vallagen).

Helena Edenborg
Kanslichef

Sandra Berwing
Valsamordnare

Bilaga

Röstmottagare i förtidsröstningen 2022-08-08